

Příklady č.2

Úkol č.1

Přečtete si následující část thébské legendy o Európě:

"Európé byla dcerou foinického krále Agénora a sestrou Kadma. Byla nejhezčí ze všech žen. Ráda chodívala na mořský břeh, kde se hrávala s ostatními družkami. Dívky sbírali květy a tancovali. Jednou, když si hrála se svými družkami na mořské písčíně, spatřil Zeus a zamiloval se do ní. Aby ji svedl, proměnil se v krásného bílého býka, vmísil se mezi dívky a nechal se od nich hladit. Měl lesklou srst, široké rohy a velmi moudré oči. Dívky jej obklopili ze všech stran, podávali mu šťavnaté bylinky a on je jedl a širokým jazykem olizoval jejich bílé ruce. Nakonec jej ověnčili a Európé se dokonce odvážíla na něj sednout. V tom okamžiku se Zeus vznesl do výše, skočil do moře odplul s ní až na Krétu. Zde připravil pro svou milou obydlí v krásné jeskyni, u jejíž vchodu vyrostl velký javor. Z jejich nesmrtelného milování povstali mytičtí králové Mínos a Rhadamanthys, (legendární zakladatelé minojské civilizace na Krétě. Rhadamanthys ovládal Egejské ostrovy a Mínos zůstal vládnout na Krétě.)

Když Európé zemřela, dostalo se jí božské pocty a býk, jehož podobu na sebe Zeus vzal, se stal souhvězdím.“

Na základě přečteného úryvku uveďte jak jste porozuměli:

a) celému příběhu

b) co symbolizuje v tomto příběhu únos Európé

Úkol č. 2

První představy o právu nacházíme již v řecké mytologii, v mýtu o bohyni Thémis. Přečtete si následující úryvek:

Bohyně Thémis byla druhou ženou Dia, kterou se stala poté, co byl Zeus její matkou naveden k tomu, aby spolkl bohyni obezřetnosti (moudrosti) Métis. Gaia předpověděla Diovi, že v případě sňatku s Métis se mu narodí synové, kteří budou silnější, než je on. Zeus spolknul Métis a tak si navždy zajistil svoji svrchovanost a moudrost. Za ženu pojal Gajinu dceru Thémis, která byla odpovědná za řád univerza. Není divu, že pak porodila kromě jiných dětí tři dcery- Hóry:

Eunomia byla odpovědná za kázeň, Diké za spravedlnost a Eiréné za Mír.

Diké byla odpovědná za řád na zemi a ztělesňovala zde spravedlivé rozhodování: Její vláda znamenala pro lidi "zlatý věk".

Slovo "Diké" je odvozeno od řeckého slova "deiknumi", co znamená v překladu ukázat, dávat návod, který je v souladu s řádem univerza.

Podle Hesioda po skončení zlatého věku lidstva následuje úpadek, horší věk, lidé se dopouštějí bezpráví - Diké opouští lidi a na její místo nastupuje Nemesis -bohyně spravedlivé odplaty, trestu. Podle legendy, když lidé přestali zachovávat nejen spravedlivé vztahy, ale i spravedlivý trest Diké opustila zemi úplně a můžeme ji vidět na obloze jako souhvězdí Panny.

Na základě přečteného vyprávění se pokuste zodpovědět jaké pojetí spravedlnosti symbolizuje mýtus o Diké

.....

.....
.....
.....
.....

Úkol č. 3

Charakterizujte na základě uvedeného úryvku Herakleitovo pojetí světa

a) "Tento svět (týž pro všechny)
nestvořil žádný z bohů ani z lidí,
ale vždy byl, je a bude
věčně živým ohněm,
rozněcujícím se podle míry a hasnoucím podle míry."

b) "Boj je otcem všeho i králem všeho
a jedny učinil bohy, druhé lidmi,
jedny udělal otroky, druhé svobodnými."

c) "Je třeba vědět,
že je boj (všem) společný,
že právo je svárem
a že se vše děje ve sváru a podle nutnosti"

(Zlomky před Sokratických myslitelů Praha 1962, str. 54.)

Úkol č. 4

Úryvek z tragedii Antigona od Sofokla by nám měl pomoci porozumět tomu jak zde bylo rozuměno právu.

Občanská válka rozdělila dva bratry, z nichž jeden zahynul při útoku na Théby, druhý při jejich obraně. Král zakázal pohřbit prvního z nich (Polyneika) a přál si nechat jeho tělo sežrat divokou zvěří. Tím však podle řeckého náboženského přesvědčení zabránil jeho duši najít odpočinek, který může zajistit pouze pohřeb. Antigona, sestra zemřelých bratrů, je hnána zbožností a úctou k neposlušnosti. Přihrne hlínu na tělo ležící vystavené na planině a je uvězněna. Král se jí ptá jestli znala jeho nařízení a pokud ano, proč jej neuposlechla.

Antigona odpovídá: „Ten zákaz přec mi neohlásil Zeus, ni Diké, družka bohů podsvětních, zde takové nám rády nedala. A nemyslila jsem, že takovou má moc tvůj zákaz – dal jej smrtelník! – by mohl platit víc než nepsané a neochvějné bohy zákony. Ty nežijí jen včera nebo dnes, však věčně, aniž víme, kdo je dal. A pro ně nechtěla jsem od bohů být trestána, i nelekla jsem se zde ničím vůle. Věděla jsem přec, že zemřu: jak by ne? I kdybys ty to nebyl vyhlášoval. Zemřu-li však před svým časem, to mám za zisk jen. Kdo žije v hojných strastech jako já, zdaž není pro něj ziskem zemřít? Však zdá-li se ti můj čin zpozdilý, ať, kárá zpozdilec mou zpozdilost.“

Antické tragédie, Praha Odeon 1970, str. 301.

Pokuste se na základě tohoto úryvku ukázat

a) odkud pochází síla zákona (práva).....

.....

b) jaké formy zákona se zde rozlišují.....

.....

Úkol č. 5.

Co se dovídáme z následujícího úryvku o zákonech?

"Zákony se těší trvalé vážnosti a mají vysoký kredit nikoli snad proto, že jsou spravedlivé, nýbrž protože to jsou zákony: to je mystický základ jejich autority; jiný však není ... Kdo se řídí zákony, protože jsou správné, neřídí se jimi náležitě tak, jak by se jimi řídit měl."

M.de Montaigne. O zkušenosti. I, 13

(Michel de Montaigne (1533-1592) byl francouzský filosof, renesanční myslitel a spisovatel.)

.....

.....

Příklad č. 1.

Příklady některých eristických technik, které ovlivnily rozvoj starověkého právního myšlení:

1. - onus probandi - břímě důkazu, tato technika pronikla do římského práva; označuje povinnost předložit důkaz a zároveň pravidlo, která z protivných stran je povinna dokázat tvrzení důležitá pro danou záležitost; na tom je vystavěn např. důkaz principu presumpce (domněnky) tzn. v evropské tradici jde o důkaz, kdy dokazuje ten, kdo něco tvrdí, ne ten, kdo popírá;

Např. v občanském právu procesním, v situaci, kdy jedna ze stran má něco ve vlastnictví a druhá si na to dělá nárok, se přijímá předpoklad, že držitel vlastnictví je držitelem legálním. Pokud ten, kdo uplatňuje nárok nedokáže, že je tomu jinak- tedy vyvrátí presumpci - bude stávající držitel považován za právoplatného vlastníka;

Podobně presumpce nevinny,- vinu musí dokázat ten, kdo tvrdí, že XY je vinný, pokud to nedokáže XY je nevinný

2. retorsio argumenti- porážka protivníka jeho vlastní zbraní využitím jeho argumentů pro vlastní účely:

Příklady takové argumentace:

A: Je to ještě dítě, je třeba být k němu shovívavý

B: Vlastně proto, že je ještě dítětem, je potřeba jej potrestat, aby v něm jeho špatné návyky nezakořenily

(Schopenhauer, A.: Eristika...)

Příklad 2.

A: Bohužel, nemůžeme v tomto roce koupit nový generátor - musíme šetřit

B: Vlastně proto, že musíme šetřit, musíme koupit nový, výkonný generátor

Příklad 3, který zmiňuje Aristoteles.

"Jistá kněžka nechce, aby její syn promluvil na shromáždění lidu a zdůvodňuje to takto: "budeš-li říkat pravdu, budou tě nenávidět lidé, budeš-li říkat nepravdu- bohové". Na to by bylo možno odpovědět: naopak, musíš promluvit na shromáždění, protože když budeš říkat pravdu, budou tě milovat bohové, a jestliže nepravdu- lidé."